

Program
Psychologiczno – Terapeutyczny
Dla Osób Stosujących Przemoc Domową
na lata 2025 – 2030

Konin, maj 2025 rok

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawy prawne w zakresie opracowania i realizacji programu psychologiczno – terapeutycznego.....	4
II. Cele i założenia programu	5
III. Realizacja programu	6
1. Założenia organizacyjne	6
2. Adresaci Programu	6
3. Nabór uczestników do Programu oraz zasady uczestnictwa w Programie	7
4. Osoby prowadzące zajęcia w ramach programu psychologiczno – terapeutycznego	9
5. Harmonogram realizacji programu.....	10
IV. Zakładane rezultaty	10
V. Finansowanie Programu	11
VI. Monitoring i ewaluacja	11

Wstęp

Przemoc domowa to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Najważniejszym aktem prawnym regulującym zjawisko przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, która zgodnie z art. 2 pkt. 2 definiuje zjawisko przemocy jako "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie i krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej".

Przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, występuje w różnych środowiskach i sferach życia. Jest problemem społecznym, który dotyczy podstawowej komórki społecznej, jaką jest rodzina. Ludzie doznają przemocy niezależnie od statusu społecznego, płci wykształcenia, zarobków, majątku. Przemoc domowa jest niewątpliwie najgorszym jej rodzajem, ponieważ osoba stosująca przemoc jest najbliższą osobą - członkiem rodziny. Dom rodzinny powinien być postrzegany jako środowisko miłości, bezpieczeństwa, opieki i wzajemnego zrozumienia. Niestety dla wielu staje się miejscem cierpienia, zagrożenia, poniżania oraz lęku i rozpacz.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga systemowego podejścia do problemu, zintegrowanych i kompleksowych działań, których celem jest zahamowanie zjawiska przemocy domowej. Realizując założenia wskazane w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 oraz w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie Miasta Konina na lata 2024 – 2030, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie opracował „Program psychologiczno - terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową na lata 2025 r – 2030” zwany dalej Programem.

Program pełni rolę pomocniczą systemu przeciwdziałania przemocy domowej, a także uzupełnia różne formy interwencji prawno-administracyjnych, które są podejmowane wobec osób stosujących przemoc.

I. Podstawy prawne w zakresie opracowania i realizacji programu psychologiczno - terapeutycznego

Podstawę prawną programu psychologiczno - terapeutycznego stanowią:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1673).
2. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030.
3. Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.
4. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. 2023 r. poz. 1164).
5. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. 2023 r. poz. 1158).
6. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163).
7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zmianami)
8. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151).
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).
10. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie Miasta Konina na lata 2024 – 2030.

II. Cele i założenia programu

Głównym celem programu jest powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.

Cele programu określono w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023r. w „sprawie programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy.

W § 1 rozporządzenia wskazano, że standard prowadzenia programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową obejmuje:

- a) wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań,
- b) zdobycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
- c) nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy,
- d) nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością,
- e) poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania,
- f) nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy,
- g) rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich;
- h) pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania,
- i) diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu,
- j) wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

Najważniejszym założeniem podejmowanych wobec osoby stosującej przemoc wszelkich działań, w tym oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych – powinno być uzyskanie bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej. Istotne jest aby realizowane

programy psychologiczno-terapeutyczne przyczyniały się do konstruktywnych zmian u sprawcy przemocy domowej – w zachowaniu, przekonaniach dotyczących funkcjonowania bliskich, a także w kwestii odpowiedzialności za własne czyny. Realizatorzy programów psychologiczno-terapeutycznych powinni posługiwać się wysokimi standardami opartymi o zasady i normy etyczne jak i aktualną wiedzę i badania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

W programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową mogą uczestniczyć osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.

Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową prowadzi się w formie spotkań indywidualnych i grupowych.

W trakcie programu psychologiczno-terapeutycznego poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie, tak aby w największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne do potrzeb osób stosujących przemoc domową.

III. Realizacja programu

1. Założenia organizacyjne

Realizatorem programu psychologiczno - terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie, ul. Przyjaźni 5, 62-510 Konin. Oddziaływania psychologiczno - terapeutyczne, prowadzone będą w Sekcji Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej przy ulicy Staszica 17, 62-500 Konin, w wyznaczonych i odrębnych pomieszczeniach z zachowaniem najwyższych standardów ochrony bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej lub w innym wyznaczonym miejscu również z zachowaniem najwyższych standardów ochrony bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej.

Koordynatorem programu jest Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie lub osoby przez niego wyznaczone na podstawie upoważnienia.

Realizator może zlecić przeprowadzenie programu psychologiczno - terapeutycznego podmiotowi zewnętrznemu, który posiada odpowiednie uprawnienia oraz kwalifikacje.

2. Adresaci Programu

Założone cele i działania zaplanowane do realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego mają głównie za zadanie zmianę w zakresie zachowań i postaw osób stosujących przemoc wobec bliskich.

Adresatami programu są:

1. Osoby stosujące przemoc domową – zobowiązane przez sąd do udziału w zajęciach, wobec których sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary i zobowiązał je do uczestnictwa w programie psychologiczno-terapeutycznym.
2. Osoby skazane za czyny z użyciem przemocy domowej, odbywający karę pozbawienia wolności w zakładach karnych.
3. Uczestnicy, którzy chcą wziąć udział w programie z własnej inicjatywy, na skutek obserwacji u siebie zmian zachowań i konsekwencji jakie w związku z tym pojawiły się w ich życiu.
4. Osoby stosujące przemoc domową, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Na osoby wymienione w pkt. 4, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada następujące obowiązki – osoby te powinny:

- a) zgłosić się do uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- b) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy,
- c) ukończyć programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową w terminach określonych przez podmiot realizujący te programy,
- d) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

3. Nabór uczestników do Programu oraz zasady uczestnictwa w Programie

Nabór uczestników będzie odbywał się na podstawie skierowania przez Miejski Zespół Interdyscyplinarny lub inne instytucje (sąd, policja, itp.) do uczestnictwa w programie psychologiczno - terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową. Osoba stosująca przemoc domową, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programie psychologiczno - terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową ma obowiązek:

- a) zgłosić się do uczestnictwa w programach psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- b) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie psychologiczno - terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową w terminach określonych w przepisach ustawy,
- c) ukończyć program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc

- domową w terminach określonych przez podmiot realizujący te programy,
- d) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu psychologiczno - terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Istnieje możliwość dobrowolnego zgłoszenia do uczestnictwa w programie na podstawie pisemnej zgody uczestnika i jego zobowiązania do uczestnictwa w programie.

Osoby przed przystąpieniem do programu składają oświadczenie oraz wypełniają ankietę kwalifikacyjną. Rekrutacja do grupy odbędzie się w oparciu o przeprowadzoną konsultację indywidualną z prowadzącym/prowadzącymi program, podczas której dokonana zostanie diagnoza wstępna i ocena sytuacji kandydata oraz badanie jego oczekiwań i motywacji do uczestnictwa w programie.

Osoby przed rozpoczęciem podpisują kontrakt, który jest warunkiem koniecznym uczestnictwa w Programie. Określa on reguły uczestnictwa w Programie i zawiera:

- a) formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności w zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylenie się od udziału w programie,
- b) zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i z innymi ludźmi,
- c) zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,
- d) obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- e) uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy domowej,
- f) fakt uczestnictwa w programie osób dobrowolnie zgłaszających się, jest objęty tajemnicą, z wyłączeniem możliwości informowania instytucji organizacji, które skierowały do programu oraz upoważnionych członków rodziny,
- g) informację o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu,
- h) zobowiązanie do utrzymywania kontaktu z podmiotem realizującym Program, wraz z określeniem sposobu i częstotliwości tego kontaktu, przez 3 lata po zakończeniu uczestnictwa w Programie, w celu monitorowania sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika w trakcie i po zakończeniu Programu.

Program będzie realizowany w postaci sesji indywidualnych (nie mniej niż 4 godziny zegarowe na 1 uczestnika) i grupowych z godnie z zapisami art.4 ust.5 ustawy oraz § 3 ust.1 rozporządzenia.

Warunkiem ukończenia (otrzymania zaświadczenia o ukończeniu programu) jest udział w co najmniej 75% godzin zegarowych zajęć w danej edycji programu (zarówno

grupowych jak i indywidualnych przypadających na danego uczestnika). Zajęcia będą odbywać się zgodnie ze szczegółowym, wcześniej opracowanym harmonogramem.

Dla każdego z uczestników przewidziane jest 10 godzin spotkań zorganizowanych w ramach Programu. Spotkania indywidualne odbywać się będą cyklicznie raz w tygodniu po 1 godzinie zegarowej. W przypadku zajęć grupowych przewiduje się 5 zajęć, które odbywać się będą raz w tygodniu w wymiarze 2 godzin zegarowych.

Uczestnictwo na zajęciach grupowych czy indywidualnych jest potwierdzane na listach własnoręcznym podpisem uczestnika, wraz z odnotowaniem daty spotkania, czasu trwania, tematem spotkania, podpisami prowadzących.

Z każdych zajęć należy sporządzić krótką informację zawierającą: temat spotkania, formę spotkania, zastosowane metody, przebieg spotkania oraz podpisy osób prowadzących.

4. Osoby prowadzące zajęcia w ramach programu psychologiczno – terapeutycznego

Bezpośrednimi realizatorami programu są osoby, których kwalifikacje są zgodne z Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy.

Osoby, które prowadzą programy psychologiczno-terapeutyczne powinny spełniać następujące warunki:

- a) posiadać wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika lub resocjalizacja, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii,
lub
- b) posiadać tytuł zawodowy magistra na kierunku psychologia lub pedagogika lub na, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, kierunku resocjalizacja,
lub
- c) być terapeutami lub psychoterapeutami,
- d) osoby, o których mowa pkt 1, są obowiązane posiadać udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
- e) programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową mogą również prowadzić osoby posiadające udokumentowane prowadzenie co najmniej pięciu edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

5. Harmonogram realizacji programu

Realizacja programu w danym roku zależna będzie od potrzeb i przebiegać będzie według poniższego harmonogramu działań:

- a) rozpowszechnianie informacji o naborze do programu i o głównych założeniach programu, np.: poprzez korespondencję, media społecznościowe, rozmowy telefoniczne lub spotkania indywidualne,
- b) nabór kandydatów do spotkań grupowych lub spotkań indywidualnych,
- c) rozmowy indywidualne, ankiety kwalifikacyjne i zawarcie indywidualnych kontraktów z kandydatami do udziału w programie,
- d) ostateczna kwalifikacja kandydatów do udziału w programie,
- e) rozpoczęcie zajęć z uczestnikami programu psychologiczno – terapeutycznego,
- f) zakończenie programu i sporządzenie niezbędnej dokumentacji.

IV. Zakładane rezultaty

Zakładane rezultaty to:

- a) wzrost świadomości stosowanych zachowań przemocowych w celu zmiany przekonań,
- b) wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie powstrzymywania się od dalszego stosowania przemocy,
- c) wzrost kompetencji dotyczących prawidłowego współżycia, samokontroli, radzenia sobie z negatywnymi emocjami tj. złością, poczuciem krzywdy itp.,
- d) wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego radzenia sobie nad zachowaniami opartymi na sile i przemocy,
- e) wzrost świadomości uczestników na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji ich stosowania,
- f) wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie kontrolowania swoich agresywnych zachowań przez różne alternatywne sposoby w zakresie budowania relacji, poszanowania domowników i prawidłowej postawy partnerskiej,
- g) wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku, w rodzinie i wychowywania dzieci bez użycia przemocy domowej,
- h) zwiększenie poziomu wiedzy uczestników programu na temat zjawiska przemocy domowej i uznanie swojej odpowiedzialności za jej stosowanie,
- i) zwiększenie poziomu wiedzy o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

V. Finansowanie Programu

Opracowanie i realizacja programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanej przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa. Finansowanie Programu odbędzie się zgodnie ze złożonym wnioskiem o dofinansowanie przesłanym do Wojewody Wielkopolskiego za pośrednictwem formularza opublikowanego w systemie CAS.

VI. Monitoring i ewaluacja

Realizacja programu psychologiczno - terapeutycznego objęta będzie działaniami monitorującymi oraz ewaluacyjnymi podejmowanych i realizowanych działań. Celem monitoringu jest określenie efektywności i przydatności prowadzonych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w trakcie trwania programu skierowanych do osób ją stosujących. Sposób i formy ewaluacji programu będą prowadzone przez osoby realizujące program i będą dostosowane do zmieniających się potrzeb wynikających z realizacji działań w programie.

Realizator programu - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie, będzie prowadził monitoring uczestnika przez okres 36 miesięcy od dnia zakończenia danej edycji programu. W tym celu pozostanie w kontakcie z uczestnikami oraz innymi osobami i instytucjami (np. pracownicy socjalni, kuratorzy, rodzina) - wypełniając ankietę monitorującą.